

ANNIN
vysnívaný
DOM

L. M. Montgomery

ANNIN
vysnívaný
DOM

ANNIN
vysnívaný
DOM

LUCY MAUD MONTGOMERY

slovar

Anne's House of Dreams was first published in 1917.

Virago Press Paperback edition January 2014

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2022

Translation © Beáta Mihalkovičová 2022

Cover illustrations © 2014 Julene Harrison

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-5025-8

www.slovart.sk

Laure so spomienkou na dávne časy

Bohom našim sme my
vystavali chrámy
a modlíme sa k nim
v domoch milovaných.*

* Rupert Brooke: *The Song of the Pilgrims* (*Pieseň pútnikov*, 1907).

Kapitola 1

V PODKROVÍ ZELENÉHO DOMU

Konečne som skončila s geometriou, učením sa i učeníím,“ vyhlásila Anna Shirleyová zľahka pomstychtivo a strčila dosť ošúchanú učebnicu Euklidovej matematiky do obrovskej truhly s knihami. Potom víťazoslávne zavrela veko, sadla si naň a sivými očami, žiarivými ako ranné nebo, pozrela krížom cez podkrovie Zeleného domu na Dianu Wrightovú.

To podkrovie bolo presne také tienisté, podmanivé, očarujúce miesto, akým by podkrovie malo byť. Cez otvorené okno, pri ktorom Anna sedela, dnu prúdil ľúbezny, voňavý, slnkom prehriaty vzduch augustového popoludnia. Vonku šušťalo lístie topoľa, ktorého vetvy sa knísali vo vetre, za

ním sa rozkladali lesy, cez ktoré sa vinul čarovný Chodník milencov, a starý jabloňový sad ešte vždy niesol svoju štedrú ružovú úrodu. A nad tým všetkým sa na modrom južnom nebi vznášala obrovská kopa snehobielych oblakov. V inom okne sa ligotalo vzdialené modré more s bielou penou na vlnách – prekrásny Záliv svätého Vavrinca – a na ňom sa ako šperk vznášala Abegweit,* ktorej jemné, lúbezné indiánske meno už dávno ustúpilo oveľa prozaickejšiemu názvu: Ostrov princa Eduarda.

Diana Wrightová, o tri roky staršia, než keď sme ju naposledy stretli, sa medzitým premenila na matrónu. Oči však mala rovnako čierne a žiarivé, líca rovnako ružové a jamky v nich rovnako pôvabné ako za dávnych čias, keď si s Annou Shirleyovou v záhrade Sadu v stráni sľúbili večné priateľstvo. V náručí pestovala spiace malé stvorenie s čiernymi kučerami, ktoré všetci už dva šťastné roky poznali ako malú Annu Cordeliu. Obyvatelia Avonlea, pravdaže, vedeli, prečo jej dala meno Anna, ale tá Cordelia ich privádzala do rozpakov. V rodine Wrightovcov a Barryovcov nikdy nemali Cordeliu. Manželka Harmona Andrews a povedala, že Diana podľa nej našla to meno v nejakom gýčovom románe, a čudovala sa, že Fred nemal viac rozumu, aby tomu zabránil. No Diana a Anna sa na seba usmiali. Dobre vedeli, ako malá Anna Cordelia prišla k svojmu menu.

* Pôvodný indiánsky názov ostrova, v preklade: To, čo sa kolíše na vlnách. Tu ide o meno lode.

„Vždy si neznášala geometriu,“ Diana sa pri tej spomienke zasmiala. „A asi sa naozaj tešíš, že už nemusíš učiť.“

„Ó, učenie som vždy mala rada. Okrem geometrie. Posledné tri roky v Summerside boli veľmi pekné. Keď som sa vrátila domov, pani Andrewsová mi povedala, že sa mi manželský život nemusí páčiť oveľa väčšmi než ten učiteľský, ako očakávam. Pani Andrewsová si očividne ako Hamlet myslí, že človek má radšej znášať známe zlá, než uniknúť k tým, ktoré nepoznáme.“*

Anna sa zasmiala tak bezstarostne a neodolateľne ako za starých čias, len v jej hlase už bolo cítiť aj zrelý pôvab. Marilla dolu v kuchyni varila slivkový lekvár, začula Annin smiech a usmiala sa, a potom si pri myšlienke, že v nasledujúcich rokoch bude tento drahý smiech znieť v Zelenom dome len zriedka, povzdychla. V živote jej nič neprinieslo toľké šťastie, ako keď sa dozvedela, že sa Anna vydá za Gilberta Blytha. Každá radosť však musí so sebou priniesť aj drobný tieň žiaľu. Počas troch rokov v Summerside bývala Anna doma cez prázdniny a víkendy často, no odteraz už Marilla nemôže dúfať, že príde na návštevu častejšie než raz za dva roky.

„Nemusíš sa trápiť tým, čo ti povie pani Andrewsová,“ odvetila Diana pokojne a s dôstojnosťou štyri roky vydatej ženy. „Je prirodzené, že manželský život má svoje plusy

* Citát zo Shakespearovho *Hamleta* (prel. Jozef Kot).

a mínusy. Nesmieš očakávať, že všetko pôjde vždy hladko. No môžeš mi veriť, Anna, že je to šťastný život, ak si vydatá za toho pravého.“

Anna potlačila úsmev. Tento Dianin mimoriadne skúsený výraz ju vždy trochu pobavil.

Možno sa aj ja budem takto tváriť, keď budem vydatá štyri roky, pomyslela si. Hoci by ma pred tým mohol ochrániť môj zmysel pre humor.

„Už ste sa rozhodli, kde budete bývať?“ spýtala sa Diana a postískala pritom malú Annu Cordeliu s nenapodobiteľným materinským citom. Annino srdce, plné nevyslovených sladkých snov a nádejí, to zakaždým rozochvelo zmesou čirej radosti a zvláštnej prchavej bolesti.

„Áno. Veď to som ti chcela povedať, keď som ti volala, aby si dnes prišla. Mimochodom, ani sa mi nechce veriť, že už máme v Avonlea telefón. Znie to až neúprosne moderne a aktuálne na naše drahé, tiché staré končiny.“

„Za to sa môžeme poďakovať AOS,“ odvetila Diana. „Nikdy by sme sem nedostali linky, keby nevzali vec do vlastných rúk a nedotiahli ju do konca. Zažili pritom toľko nepríjemností, že by to každý iný spolok odradilo. No aj tak sa držali svojho. Vykonala si pre Avonlea úžasnú vec, Anna, keď si ten spolok založila. Ako dobre sme sa na našich stretnutiach zabavili! Vari niekedy dokážeš zabudnúť na tú modrú spoločenskú sálu a nápad Judsona Parkera namaľovať na svoj plot reklamu na lieky?“

„Neviem, či mám byť za zavedenie telefónu vďačná len Avonlejskému okrášľovaciemu spolku,“ povedala Anna. „No až pridobre viem, že je to nanajvýš užitočné, dokonca ešte väčšmi než naša dávna signalizácia pomocou zábleskov sviečok! A ako vraví pani Lyndová, Avonlea musí kráčať s dobou, tak je to. Ale mám taký pocit, že ani nechcem, aby Avonlea ničilo to, čo pán Harrison, keď chce byť vtipný, volá modernými oštarami. Chcela by som ho navždy zachovať rovnaké ako za drahých starých čias. Je to pochabé, sentimentálne a vylúčené. Radšej to teda vezmem múdro, prakticky a prijateľne. Telefón je, ako uznáva aj pán Harrison, svetová vec, dokonca aj vtedy, keď vieš, že ťa pravdepodobne počúva tucet zvedavcov.“*

„To je na tom to najhoršie,“ vzdychla si Diana. „Človeka roztrpčí, keď počuje, že jeho telefonát prijme toľko poslucháčov. Vraví sa, že pani Andrewsová si dala telefón zaviesť do kuchyne, aby hneď vedela, že niekomu zvoní, a pritom mohla variť obed. Keď si mi dnes volala, zreteľne som počula, ako odbíjajú hodiny u Pyeovcov. Nepochybujem, že Josie alebo Gertie počúvali.“

„Ach, to preto si sa spýtala: Máte v Zelenom dome nové hodiny? Nechájala som, čo tým myslíš. Len čo si to po-

* V počiatkoch telefonovania sa na vidieku zavádzali tzv. skupinové prípojky, ku ktorým sa pripojilo mnoho domácností a podľa tónu zvonenia rozlišovali, komu telefonujú. Preto bolo možné vypočuť si telefonický hovor vo všetkých prijímačoch v danom okruhu.

vedala, začula som hlasné kliknutie. Predpokladám, že to niekto z Pyeovcov energicky zložil. Nuž, z Pyeovcov si nič nerob. Ako vraví pani Lyndová: Pyeovcami boli na počiatku, Pyeovcami sú i teraz i vždycky i na veky vekov, amen.* Chcem hovoriť o príjemnejších veciach. Už sme sa rozhodli, kde bude náš nový domov.“

„Ó, Anna, kde? Dúfam, že nablízku.“

„Ach, nie, to je na tom zlé. Gilbert sa chystá usadiť v prístave Four Winds,** šesťdesiat míľ odtiaľto.“

„Šesťdesiat?! To už pokojne môže byť aj šesťsto,“ vzdychla si Diana. „Nikdy sa nevzdialim z domu ďalej než do Charlottetownu.“

„Musíš prísť do Four Winds. Je to ten najkrajší prístav na ostrove. Neďaleko sa nachádza dedinka Glen St. Mary,** kde bol päťdesiat rokov lekárom doktor David Blythe. Je to Gilbertov prastrýko, vieš. Odchádza do dôchodku a prax odovzdá Gilbertovi. Doktor Blythe si však nechá svoj dom, musíme si teda nájsť iné bývanie. Ešte neviem, čo a kedy to bude, no v hlave už mám svoj vysnívaný domček zariadený: krásny, maličký vzdušný zámok.“

„Kam pôjdete na svadobnú cestu?“ spýtala sa Diana.

* Prispôbená časť modlitby Chváloslovie – Sláva Otcu...

** Štyri vetry – symbol všetkých štyroch svetových strán. O štyroch nebeských vetroch sa hovorí v Biblii. Daniel, 8:8; Zachariáš, 6:5.

***Škótske slovo *glen* označuje údolie alebo dolinu. Názov dediny, kde Anna s Gilbertom strávili zvyšok života, je teda Údolie svätej Márie.

„Nikam. Netvár sa tak zhrozene, najdrahšia Diana. Prípomínaš mi pani Andrewsovú. Tá by bezpochyby podotkla, že tí, čo si nemôžu dovoliť svadobnú *túru*, sú naozaj rozumní, ak si ju ani nedoprajú. Potom by mi pripomenula, že Jane bola na tej svojej v Európe. Ja chcem stráviť *svoje* medové týždne vo Four Winds vo svojom drahocennom vysnívanom dome.“

„A rozhodla si sa, že nebudeš mať družičky?“

„Nemám akú. Ty, Phil, Priscilla a Jane ste ma v manželstve predbehli a Stella učí vo Vancouveri. Už nemám inú spriaznenú dušu a žiadnu inú za družičku nechcem.“

„Ale budeš mať závoj, však?“ spýtala sa Diana úzkostlivo.

„Áno. Bez závoja by som sa necítila ako nevesta. Pamätám sa, ako som Matejovi v ten večer, čo ma viezol do Zeleného domu, vravela, že asi nikdy nebudem nevesta, lebo som taká prostá, že si ma nikto nebude chcieť vziať, iba ak nejaký misionár. Vtedy som si myslela, že misionári si nemôžu dovoliť byť priberčiví v tom, ako ich žena vyzerá, ak chcú, aby dievča riskovalo život medzi kanibalmi. No mala by si vidieť toho misionára, za ktorého sa vydala Priscilla. Je rovnako pekný a tajomný ako tí naši vysnívaní hrdinovia, za ktorých sme sa kedysi chceli vydať, Diana. Je to ten najlepší oblečený muž, akého som kedy stretla, a priam básni o Priscillinej nadpozemskej kráse. Samozrejme, v Japonsku zase nežijú kanibali.“

„Tvoje svadobné šaty sú ako sen,“ vzdychla Diana nadšene. „Budeš v nich vyzeráť ako dokonalá kráľovná, si vysoká a štíhla. Ako sa ti *darí* byť stále taká štíhla, Anna? Ja

som tučnejšia než kedykoľvek predtým, čoskoro už ani nebudem mať pás.“

„Zdá sa, že to, či si štíhla alebo zavalitá, je predurčené,“ odvetila Anna. „Aspoň ti pani Andrewsová nemôže povedať to, čo mne, keď som prišla domov zo Summerside: Nuž, Anna, si stále košť a koža ako predtým. Byť štíhla znie romanticky, no byť ako košť a koža je celkom iný pocit.“

„Pani Andrewsová rozpráva aj o tvojej výbave. Uznáva, že je rovnako pekná ako Janina, hoci ona si vzala milionára a ty sa vydávaš len za chudobného mladého doktora, čo nemá na vlastnom konte ani cent.“

Anna sa zasmiala.

„Šaty mám pekné. Mám rada pekné veci. Pamätám sa, že prvé pekné šaty, čo som kedy mala, tie z hnedého hodvábu, mi daroval Matej pred školským koncertom. Dovtedy som mala všetko škaredé. V ten večer sa mi zdalo, akoby som vstúpila do nového sveta.“

„To bolo vtedy, keď Gilbert recitoval *Bingen nad Rýnom** a pri verši: To je iná, nie sestra, sa pozrel na teba. A ty si zúrila, keď zdvihol ružovú ružičku, čo ti vypadla, a strčil si ju do náprsného vrečka! Vtedy si si asi sotva vedela predstaviť, že sa raz za neho vydáš.“

„Ó, nuž, to je ďalšia vec, čo bola vopred určená,“ zasmiala sa Anna, keď schádzali dolu schodmi z podkrovia.

* Caroline Sheridan Nortonová: *Bingen on the Rhine*, 1867.

Kapitola 2

VYSNÍVANÝ DOM

V Zelenom dome vládlo viac vzrušenia než kedykoľvek predtým. Dokonca aj Marillu to natoľko rozrušilo, že sa neovládla a dala to najavo, čo bolo samo osebe nevídané.

„V tomto dome sme ešte nikdy nemali svadbu,“ povedala pani Rachel Lyndovej takmer ako ospravedlnenie. „Keď som bola dieťa, počula som, ako starý pastor vraví, že dom nie je skutočným domovom, kým ho neposvätilo narodenie, svadba a smrť. Úmrtí sme tu mali viac, umreli tu môj otec i matka, a aj Matej, a mali sme tu dokonca aj pôrod. Kedysi dávno, krátko nato, ako sme sa sem nastahovali, sme načas prijali ženatého pomocníka, a jeho manželke sa na-

rodilo dieťa. Ale svadba sa tu ešte nikdy nekonala. Vyzerá to zvláštne, keď si pomyslím, že sa Anna bude vydávať. Istým spôsobom je pre mňa stále tým dievčatkom, čo Matej priviezol pred štrnástimi rokmi. Nedokážem si uvedomiť, že už vyrástla. Nikdy nezabudnem, čo som cítila, keď som videla, že Matej vedie *dievča*. Rada by som vedela, čo by vyrástlo z toho chlapca, čo by sme si vzali, keby sa nestal ten osudný omyl. Chcela by som vedieť, aký osud *ho* čakal.“

„Nuž, bol to šťastný omyl,“ zareagovala pani Rachel Lyndová, „hoci sa istotne pamätáš, že boli časy, keď som si to nemyslela. V ten večer, čo som sa prišla na Annu pozrieť, a ona nám urobila takú scénu. Odvtedy sa všeličo zmenilo, tak je to.“

Pani Lyndová si vzdychla a potom energicky pokračovala. Keď sa chystala svadba, ochotne nechala mŕtvych pochovávať svojich mŕtvych.*

„Dám Anne dve z mojich pamukových prikrývok. Jednu s hnedými pásmi a druhú s jabloňovými listami. Vraví, že sú znovu moderné. Nuž, móda-nemóda, neverím, že sa do hosťovskej izby nájde niečo krajšie než prikrývka s pekným jabloňovým vzorom, tak je to. Musím ich vybieliť. Odkedy Thomas umrel, mala som ich zašité v bavlnených vakoch a istotne sú hrozne zožltnuté. Ale ešte mám mesiac, slnko a rosa vykonajú zázraky.“

* Biblia. Evanjelium podľa Matúša, 8:22. Ochotne zabudla na staré krivdy.

Už len mesiac! Marilla si vzdychla a hrdo povedala:

„Ja dám Anne pol tucta ručne viazaných koberčekov, čo mám v podkroví. Nikdy som nečakala, že ich bude chcieť, sú také staromódne a zdá sa, že teraz všetci chcú už iba slučkované* koberčky. Ale ona si ich vypýtala, vraj by ich mala na dlážke radšej než hocičo iné. Veď *sú* pekné. Uviazala som ich z pásov z tých najkrajších handier.** Posledné zimy mi robili výbornú spoločnosť. A navarím jej plno slivkového lekváru, aby som jej zásobila komoru na celý rok. Je to naozaj zvláštne. Tieto modré slivky ani len nezakvitli už tri roky a myslela som si, že by sme ich mali vyťať. A túto jar boli celé biele a takú úrodu slivák si v Zelenom dome nepamätám.“

„Nuž, dobre, že sa Anna a Gilbert naozaj idú zosobášiť. Vždy som sa za to modlila,“ povedala pani Lyndová tónom človeka, ktorý sa raduje, že jeho modlitby majú taký veľký vplyv. „Keď som sa dozvedela, že si Anna nemieni vziať toho muža z Kingsportu, veľmi sa mi uľavilo. Pravda, bol bohatý, a Gilbert je chudobný, teda aspoň na začiatku, ale aj tak je to chlapec z Ostrova.“

* Táto technika sa používala a ešte vždy sa používa aj u nás. Ide o husté vyšívanie hrubou priadzou na riedky textilný podklad podľa nakresleného vzoru, pri ktorom sa priadza vyťahuje špeciálnou ihlou alebo háčikom zo spodnej strany nahor a na lícnej strane sa z nej ponechá slučka.

** Staré šaty z kvalitných materiálov, ktoré sa už nedali nosiť, sa postrihali na tenké pásiky a potom sa z nich tkali alebo jednoducho viazali koberce. Aj u nás sa tomu vravalo: nastrihať handry. Bola to práca na dlhé zimné večery.